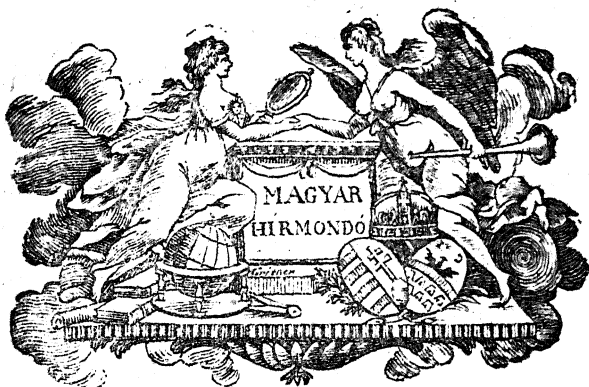

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDelmével.

010101010

Nro 43.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek),
28-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Terhes adót vetett a' Fr. Direktórium
ismét a' 'Rajna' bal-meljékén el foglalt első
öt Kerületekre, és a' nevezett víznek jobb
meljékén fekvő *Berg* Hgségre. Kíván t. i.
tőlők 8 millió lívert, egy harmad részt kész
pénzül; a' más két részt pedig naturálék-
ban. A' kész pénz' egyik fele' le-tevésé-
nek idejét 21-dik Nóvemberre; a' másik'

U u

lő-tevésének idejét pedig a 1. dik Décemberre határozta.

A' Frantzia Újjításokkal meg nem elédő Rajna' bal-meljeiiek között valóknak bizonyították lenni magokat közelebb, Rheinberg és Uerdingen Városok is, úgy-mint a' melyek bátor erős és egyenes szívvél nyilatkoztatták ki a' Német Birodalom' ősi Konstitúziójához való vonzódásokat, azzal való tökéletes megelégedéseket, és a' frantzia Demokratiustól való iszonyodásokat.

Triestből Nóv. 3-dikán: — „A' múltt Szeredán ide érkezett a' Rajnától *Williams* Oberstlieutenánt, 's által vette a' Csász. Kir. Felség' tengeri fegyveres erejének kormányozását. — Ezenn Város' erőssebbítésén még minduntalan dolgoznak.“

Velentzéből Nóv. 15-dikén: — „Az itt kormányozó Frantzia Generális *Serrurier*, két Hirdetményeket tétetett közönségesekké nyomtatásban, melyeknek egyikében jelenti a' Muncipálisnak, hogy hét Személyeket el fogatott 's által-küldött a' Terrafermára, mivelhogy Kontrarevolúcióra tzeloztak. — A' másik Hirdetményben tiltja a' Pátrióták üldöztetését, 's parantsolja a' Muncipálisnak, hogy ne hagygya sokáig nyitva állani éjjel a' Ven-

dégfogadókat és Körtsmákat; 's nevelje az álló es szeljel-járó 'S'rázsak' szamat, es fogassa el mind azokat, valakik vétének ezen Rendelés ellen. "

„Partjainknál tizennégy különbkülönb-félé nagyságú hadi-hajók készíttetnek. Az Ádriai tengeren fel-álítandó Ts. K. egész Hajós eregnek Fővezérévé nevezte Tsá-lár Ö Felsége, *Della Torre Valsassina* Grófot, ki eddig a' N'polyi Király' f'ol-galatjában vólt. (Néme-ül *Thurn Hoffer*, ezen Gróf Úrnak a' neve.)

A' Török Birodalomba futott Olaszok, tartoznak onnet el takarodni, és az az erant ki-adott Tsaszári parantsolatban különösen meg-vagynak nevezve a' Velentzeiek.

Mediolánumból Növ. 7-dikénn: — „A' Cisa-pina Respublika' Törvényhozói-nak szamat, 240-re határozta *Bonaparte*; 80-ra t. i. az Öregebbik Tanács' szamat; 160-ra pedig, az Ifjabbikét. A' Frant'ia Seregnek 25 ezer főből álló Osztályja ma-rad ezen Tartományokban a' (Cisal-pina) Respublika' zsóldjänn."

„Velentzéből hat Demokrata-Köve-tek érkeztek ide *Bonaparté*-hez, a' ki feleletül tsak azt monda nekik, hogy már Párisban meg-vagyon erőssítetve a' Békes-ségkötés. "

U u 2

„A' mi Direktóriumunk, egy Hirdetményt tett közönséggé, Növ. 3-dikánn, a' melyben jelenti, hogy a' Ts. K. Felség; és a' Fr. Respublika között tökéletességre mentt Békességkötés szerént; oly rangja leszfz a' Cisalpina Közönséges-Társaságnak az Európai Hatalmasságok között, mint vólt a' Velentzeinek: 's elő-számlálta annak részeit is, melyek: Lombárdia; Mantua, Bergamasco, Brescia, a' hozzájuk tartozó Vidékekkel együtt; a' Veronai Kerületnek egy része; a' Modenai Státusok; a' Bonóniai, Ferrárai és Romániai 3 Követségek; Massa nevű néhai Hertzezség; és Veltlin. “

Brescia Városából írják, hogy mind ott, mind a' Megyében, a' 17 és 30 esztendőök között lévő idejű Iffjak, általjában kényszerítetnek fegyverfogásra; és a' mely Iffjak ki-vonnák magokat ezen kényszerítés alól: Azoknak Szüléik, jószágaiktól 's jóvedelmeiktől leendő meg-fosztattatással fenyegettetnek.

Mediolánumból Növ. 7-dikénn: — „E' folyó Hónapnak 3 dikánn, fényes tzeremóniával inneplődött Bonaparte Generálisnak ide lett érkezése; ki más nap, az úgy nevezett Szövetség' mezején, egynehány Fr. Seregofztályokkal tüzes hadi-gyakorlásokat tétetett. Annakutánna egy Beszédet tartott hozzájuk, melyben jelentet-

te, hogy Ő Fő-Vezérévé neveztetett az Ocean-meljei Armádiának, (mely Angliának is neveztetik); és hogy addig le nem lehet tenni a' fegyvert: míg Anglia le nem fog ültetődni."

Az Angliai Ország-gyűlés, el kezdődött Növ. 2-dikán, délután: a' midőn hathatós Beszédet tartott a' Király, melynek rövid summája oda megy ki: hogy a' lehetetlenséget kívánó ellenséggel Békességet kötni nem lehetett: el kerülhetetlenül kell tehát tovább is folytatni még elene a' hadat: minekokáért valamint eddig: úgy ennekutánna is segítsék Ő Felségét, ezen szükséges had-folytatás terhének viselésében, és ezen segítségre, ajánlotta is magát az Ország-gyűlés, a' Királyhoz intézett Közfönő-feleletében, melynek kevés Ellenzői voltak. Fox Úr, nem jelent meg az Első-Ülésben.

Madridból Oct. 21-dikénn: — „Az Anglus Hajóssereg ellen, az a' reménység táplál bennünket, hogy a' mely Frantzia Hajóssererég *Tulon* alól elébb *Velentze* alá, annakutánna pedig *Corcyra* (*Corfu*) Szigetéhez ment: segítségünkre fog jöni."

„Portugallia, félvénn az Anglusoktól, csak nem meri meg-erössíteni a' Frántziakkal kötött Békességet: minekokáért el kerülhetetlen már részünkről a' Portugalliá-

val való had folytatás, és minthogy elegendő erőt ki nem állíthatunk magunk ellene: kénytelenek vagyunk idegen (franzia) segítséget bocsátani be Országunkba.

A' Portugalliai Tudósítások azonban más hangon beszélnek: mert írják ugyan egy felől, hogy a' Nagy Britannia és Portugallia között fenn álló Barátság még inkább meg erősítetett, egy új Követnek, *Pombeiro Gróf* Személyjében, Oct. 12 dikán Párisba lett indíttatása által: mindazáltal más részről azt is írják, hogy az első Spanyol Minister *Alcudia* Hertzeget oly barátságát nyilatkoztatta a' Portugalliai Felséghez, hogy Fz, a' Hertzeget, Rokónának (*Cousinjának*) el fogadta, és *Evora al Monte* nevű Hertzezséggel meg is ajándékozta.

Elegyes Tudósítások.

Brüsszelből Növ. 11-dikénn: — „A' Skáldis vizét, a' Mózával egyesíteni akarja a' Fr. Direktórium egy tsatorna által. Már hozzá is fogatott a' föld fekvésének vizsgáltatásához.“

„Tegnapelőtt éjtszaka, mind az Özegegy *Ahremberg* Hertzegnének, mind a' Menyének a' Házát számos Katonák vették körül, 's reggelre kelve az úgy nevezett Bekéltető Bírák fel nyitvatván ezen két Házakat, öszfe-kutatták azoknak min-

den zegit zugát oly tzállal, hogy talán! el rejtett Kiköltöztteket fognak ott kapni: de nem kaptak még tsak egyet is: minek-okaért nem lehetett alkalmatosságjuk háborgatni tovább e' két magokra vígyázó Dámák' tsendességét."

Második *Wilhelm* Pruszfiai Királynak haláláról; 's az utánna következett Királyról 3-dik *Wilhelmről*, így ír a' Berlińi Újság:

„Tetfzett az Isteni-Gondviselésnek a' Királyi Házat és az egész Tartományt méjj bánatba borítani. Növ. 16-dikán, délelőt-ti 9 órakor meg hala a' mi eddigvaló Uralkodónk 2-dik *Vilhelm* Király, életének 54-dik, 's igazgatásának 12-dik esztendejében. Bár rövid lett légyen is ezen igazgatás' ideje: mindazáltal a' leg-nevezetesebb Fejedelmek közzé fogja a' História Ötet számlálni a' Státusnak mind külső, mind belső dolgaira nézve: 's igazán választ fog tenni az Örökkévalóságba által-tétetett Fejedelemnek ditséretes tulajdonságairól: a' véle született Pruszfus Vitézi bátorságról; nem különben természeti jó szívről, kegyelemre való hajlandóságáról és jóltévőségéről. Az általa fel-állított közönséges fundátziók, és emlékeztető-oszlopok, tartós tanúi lesznek a' Tudományokra és Mesterségekre ki terjesztett párt-

fogásának. El vesztéséből vett szomorúsága közben azzal a' reménységgel vígasztalja a' Népe magát, hogy nékie 3-dik *Fridrik Vilhelmben*, a' mi mostani Igazgatónkban, oly Fejedelmet állított elő az Isteni-Gondviselés, ki az előtte példásan uralkodott Fejedelmek között, mindegyiknek nyomdokait buzgóan fogja követni, és minden rendű Alattvalóinak javokat elől mozdítani a' maga igazgatásainak egész idejében, melyet tegyen Isten hozzássá és szerentséssé. “

A' meg-hóltt Király' teste, Nóvemb. 17-dik éjtszakájánn *Potsdából Berlinbe* vitetett, és a' Királyi Kriptába tsendessen bé-téetett.

Bukovina Fővárosából (Csernovitsból)
Nóv. 15-dikénn: — „Már 20-ad naptól fogva nálunk is mutogatja magát a' pestis, pufztító következesei által. Még ugyan a' Fő városba bé nem hatott: de ki-terjedt nyóltz derék falukra. Ezen pestisnek neme a' leg veszedelmesebb, mivel tsak egy példa sintsen, hogy valaki belőle ki-gyógyúlna; a' mérge oly ártalmas, hogy némelyek 2, 4, 6, 12 — 's leg-felyebb 24 óra alatt meg-halnak. Az ijjedtség közöttünk is nagy: mert mindenfelől ki-vagyunk zárattatva. Ezenn kártékony nyavalyának ki-menetelét el nem múlatom | meg-írni ha élek. “

Magyar Ország

Ts. K. Generálmajor *Eszterházy* Miklós Ő Hertzegségéhez, következő értelmű Levelét útasította Oct. 29-dikén a' Királyi Fő-Hertzeg Nádor-Ispány:

„Minthogy Tsászárság Felsőége méltóztatott kegyelmessen parantsolni, hogy további rendelkezésekig, a' Felkeltt Magyar Nemsek' Korpusa, a' maga Vármegyéibe vizsgálja-menjen, és én a' mostani Dislocatzióhoz képest, személy szerént minden Regimenttől el nem bútsúzhatok: erre nézve bízom Districtuális Generális Úrra, hogy mondjon telyes köszönetet nevemben a' Regimentek Kommendánssainak, a' Stabális- és Fő-Tiszteknek, 's az egész Népek, meg-mutatott Hívségjéért, buzgóságjokért, szorgalmatosságjokért, és általjában nyilatkoztatott Hazai szeretetekért, 's tegye Őket bizonyosokká, hogy én a' Nemzet' gondolkozása' módjának, 's a' Fejedelemhez, a' Hazához, és hozzám viseltető hajlandóságának ezen szép bizonyosságát állandóul szívemen viselem, és szerentsésnek fogom tartani magamat, ha mindnyájok eránt közönségessen, és fejeként is, meg-mutathatom a' lehetőségig, hogy Őket tökéletesen betsülöm, 's háladatossággal tartozom nékik.“

„Hasonló érzésimről tefzem bizonyo-
sokká a' Districtuális Generális Urakat, az
egész Generálistabot, és az ezenn Korpus-
hoz tartozó minden Katonai Személyeket.

Jósef, Palatínus.

A' Szombathelyi Táborba fel nem gyű-
lekezett Tifzamegyéki Insurgensek egy Ré-
szének meg-nézésére, a' mint *Heves Vár-
megyébe* utazott volna Királyi Főhertzeg
Palatínusunk, Jászberénybe érkezett Növ.
13 dikánn, a' hol lakik a' Kúnok és Já-
szok Fő-Kapitánnya T. Rákosi Boros Sán-
dor Úr. Ez az Úr különös tekintetben
is kötelesnek esmérven magát a' Nádor-
Ispánynak, mint Kúnok' és Jászok' Fő-
Bírájának meg-tisztelésére, meg is tétetett
minden tartozó tiszteleteket, valamelyeket
a' környülállások meg-engedtek, melyek
közzül, kiváltképpen való említést érde-
mel: hogy a' Distriktuális Házban tarta-
tott ebéd alatt el énekelte a' Tanuló-Ifjú-
ság Magyar nyelven azt a' hív Alattva-
lók' Énekét, mely elsőben Német nyelven
készült, 's így kezdődik: *Gott erhalte
Frantz den Kajser.* (Isten tartsd meg Fe-
rentz Tsáfzárt) Pest Vármegye' fzeleire
Kis Kúnsági Districtuális Kapitány Már An-
drás Úr ment elébe a' Nádor-Ispánynak
egy Svadron Jász Lovassággal, 's egyne-
hány Districtuális és Jász Helységekbeli
Deputátus-Társakkal: a' Fő-Kapitány Há-

zánál pedig a' hová szállott Jászberényben
 O Fő Herizsége, a' Districtuális Magi-
 strátus által tiszteltetett, Szószóllója levan
 annak Fő Notárius *Pinthér* Ferentz Úr.

Pestről Növ. 24-dikenn: — „Min-
 dennap van gyönyörűségünk látni Váro-
 sunkban a' vilzsa tőrő Tisza-melyékebeli
 Insurgens-Vitezeket. A' Bihariak, Szath-
 máriak már ezen által mentek a' múlt hé-
 ten. Tegnap lovaglottak bé a' Zaból-
 chiak. Ezek itt nyugosznak egy nap. A'
 Pestieket Bian fényessen meg vendéglette
 's tánttzal mulattatta Konsiliárius és első
 A' Ispány *Szili* Úr, ezen Hónap' 19-diken.
 Azok tsak meg mutatták magokat Pesten;
 's kerefztül menvén a' Városon (sárba, 's
 essőbe) részfzerent Kerkeméth, részfzerént
 Vátz felé vették útjokat. Azon a' tájjon
 dislocáltatnak is további rendelésekig. A'
 Bihariaknak olyan ki-nyilatkoztatást tett
Egy valaki, hogy az egész Fel-kelttség
 (Insurrectió) érdemessé tette legyen ma-
 gat a' Király- és a' Haza eránt, bátorsá-
 ga, jó rendtartása, tsudálkozásra maltó
 maga - alkalmaztatása, (Adroillesse) és a'
 mindenfelé nehézségek' fáradozások' nagy
 szívű meg-győzése által. A' mi a' foga-
 natját illeti ezen Törvényes Intézet telye-
 sedésének, nem kételkedhetnek a' Hazafiak
 benne (*monda amaz Egy Valaki*) hogy
 nem tsak értesére esett, hanem szívére is

hatott ezen Nemzetbéli ellentállás, a' Békességet alkudozott Részeknek, kivált az ellenségnek. "

„Fő-Tifzteleitű Esztergomi Kánonok, és Primás Ö Eminentziájának Egyházi Helytartója, Vilt József Úr, ki a' Nagy-Szombati Királyi Kónviktusban sok esztendőig viselt Regenséget, nem régibenn egy új Fundátziót tett, négy ezer forintokkal egy Nevendék-Papnak tartására: négy esztendővel pedig ez előtt hét ezer forintot adott egy Nógrád Vármegyebéli (Csesztvei) Plébánosnak, 's Oskola-Mesternek tartására."

Az Urak által ki-adott új Mappákat vizsgáltam. Tartsa meg a' Mindenható, ezen ditső és hasznos Intézetnek, Méltóságos Előmozdítóját. "

Tudósítás.

A' Szent-György Havában ki-hirdettett Nemesi közönséges fel-ülés által a' törvénykezések meg szünvén, 's e' miatt Prokatori rendes hivatalomat meg-folytathatván, hogy ezen Ürességemben is Nemzetemnek használhassak, a' Törvényes-Könyvből azt a' mi leg-szükségesebb, és leg-közönségesebb, tudniillik a' Testamentumokról való Tzikkelyt ki vettem, és azoknak nevezetesen számára, a' kiknek a' Törvé-

nyeket se' halgatni, se' olvasni módjok nem vólt, 's nintsen is, nemzeti nyelvünkön ki-dolgoztam, következendő Homlok-írás alatt: *A' Testamentom, a' Magyar-Országi Törvények szerént 's a' t.* Ezen Könyvnek nevezetesebb foglalatjai ezek: 1.) Bé-vezetés: melyben elé adatik minémű szomorú következései vagynak a' Rendetlen Polgári-Eletnek; a' törvénytelen Testamentomoknak az Örökösökre nézve: egy két szóval fog illetetni; kinek káros, és kinek nem káros Testamentom nélkül meg halni. 2.) A' Testamentomokról; ezeknek külső belső formáiról közönségesen, és mellesleg arról a' kérdésről; hogy a' Polgári; és Hadi-foglyok testálhatnak e'? 3.) Különösön a' R. Katholikus Érsekek; Püspökök; és más Prelátusok; Kánonokok; Plébánusok; el töröltetett vagy vólt 'Szerzetesek' Testamentomaikról. Ide fognak a' Kolonitsi Konventzió, 's egynéhány rendbéli Királyi Rendelések; Deák és Magyar nyelven iktattatni. 4.) A' nem egyesült Görög Fő, és kisebb rendű Papoknak, az Augustána és Helvétika Vallástételt követő Papoknak Testamentomaikról. 5.) A' jószágos és jószágtalan Nemes Emberek, nemtelen szabad Személyeknek, Városi Polgárok, Földes Uraságot esmérő Parászt Személyeknek Testamentomaikról. 6.) Miképpen kelletik a' Házasság' ideje alatt

gvült keresményről, a' nemes és nemtelen
Házasoknak testálni, mint a' köz keresetre,
mind pedig a' köz-kereset' tökéjere nézve
(Radix Coacquisitionis). 7.) A' Privile-
gialt Testamentomokról. 8.) Az örökös-
nek, és a' Hagyományosok (legatárius-
sok') Jussairól. Ezek után: 9.) Fog egy
nevezetes Vitatás a' következőzendő ker-
desről jönni egynéhány árkusban. Valyon
az Atya a' maga Gyermekeit, a' maga ke-
reset Jőszágából, úgy mint szinte akarmely
Idegent szabad teltzése szerént ki zárha ja
e' Testamentona által. 10.) Ki a' Bíró a'
Testamentomban. 11.) Miből erednek a'
Testamentomi Perek. 12.) Hogy kell a'
jó Testamentomra készülni. 13.) Mikor
tanatosabb Testamentomot tenni, valyon
beteg vagy egészséges állapotbann. 14.)
Hogy kell tehát Testamentomot tenni, s
ennek tételében mitsoda Regulákra kelle-
tik vigyázni. U ójára jön elő egy közön-
séges Testamentom' formája, melyet a'
középszerű tehetsegű Emberek magoknak
például vehetnek. Az arra szolgáló Tör-
vények, és a' Felséges Királyi Törvényes
Udvarnak Végzése (Decisiones Excelsae
Curiae Regiae) egygyik oldalról Deak, a'
másik oldalról Magyar nyelven fognak elé
jöni. — Ilyen foglalatú Magyar Könyvet
szándékozom én Világ' eleibe bocsatani,
a' mely tsekély munkám; ámbár ugyan a'

Törvény tudatlan Olvasóiból, Törvényes Bírakat, Prokátorokat nem fog is szülni: de ha leg alább annyi világosságot fog a' szegény együgyű Népek mutatni, mely szerint ezután Testamentom tételeibenn valamivel okosabb, vigyázóbb legyen; ha avagy csak azoknak, a' kik a' Törvények' titkait hivatalok miatt nem vizsgálhatják, néminémű út-mutatást, avagy út-asítást fog nyújtani, ez az egy reményem, hogy az olyan Olvasóknak elégséges nyugodalmokra fog szolgálni: a' honnan valaminthogy kedves Nemzetem' javára nemzeti nyelven dolgoztam, úgy semmi kétséggem nintsen benne, hogy Nemzetem, ezen munkámnak magam erejétől Világ' eleibe lehető ki bortsáttatásában való tehetetlenségemet, a' szokott, 's a' munkának mekkoraságához és az arra teendő költséghez képest töllem egy német forintra határozott előfizetés által fogja fel-segíteni. Azon Urak pedig, kik az előfizetést el fogadják e' következők: Bétsben a' Veress Toronynál a' Magyar Kir. Patikában Fülöp József; Budán Könyváros Diepold; Debreczenben, Philos. Prof. Sárváry Pál; Egerben, a' Püspöki Typogr. Fact. Gyalogai; Fejérváron, Könyvkötő Lang; Győrben, Doctor Szentgyörgyi Dániel; Kassán, Ref. Predikátor Kováts István; Ketskeméten, Könyvkötő Veresmarti; Komárombann, Prof. Katona; Kolosváron és Szebenben,

Typogr. és Könyváros Hochmeister; Lő-
sontzon, Prof. Rozgonyi József; Miskól-
tson, Prof. Várady Gerson; Nagy-Körö-
sön Prof. Fodor Gerson; Nagy-Váradon,
Ref. Prédikátor Szaklányi; Pápán, Prof.
Márton; Pesten, Veigand Könyváros; Pé-
tsen Könyvkötő Veidinger; Posonyban,
Könyváros Schweiger; Sáros-Patakonn,
Theolog. Candid. Balog Ábrahám; Sziget-
tén Máramarosbann, Vármegye-Fiscális
Szathmári János; Temesváronn; Piárista
Páter Prets; Veszprémbenn, Typografus
Sammer. — Urak.

A' kik tehát ezen Könyvetskére akar-
nak előre fizetni, méltóztassanak a' ki-tett
egy német forintot, a' pénzt el fogadó
Uraknál le-tenni. — Minthogy pedig a'
Könyvet a' jövő József napi Pesti Vásárra
szándékozom az érdemes elő-fizető Urak-
nak meg-küldeni, e' fzerént pedig egyne-
hány hetek múlva azonnal hozzá kellene
a' Könyv-nyomtatásához fogni: hogy se'
a' nyomtatásban leg kissebb hátráltatás ne
essék, azonban pedig az előfiző Uraknak
könnyebben essék, helyesnek állítottam
lenni, hogy az előfietendő egy német fo-
rintnak fele, úgymint 30 xr. 15-dik Januá-
riusig: a' más fele ugyan 30 xr. Februárius-
nak utolsó napjáig az elő-pénzt el fogadó
Uraknál le-tétetessenek.

Nánásy Beniámin. Pesten
Nóv 23-dikán 1797.